Štv. 36. V Mariboru 3. septembra 1874. Tečaj VIII.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja opravništvu v stolnem farovžu.
Deležniki tisk. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Volitev dež. poslanca v Brežicah.

Začnimo z basnijo. Krava se pritoži levu, rekoč: Gospod, eden tvojih podložnikov mi je tele vzel in požrl. Kdo? vpraša lev. Krava ne ve za hudobneža. Kralj živalstva skliče vse živali v skupščino, da izve krivca; na kraljevo povelje pridejo vse živali. Kdo zmed vas — vpraša mogočni lev — se je drznil kravi tele vzeti in pokončati? Vse molči. Ves potuhnen pa stopi volk pred kralja in reče: Mogočni kralj! jaz tega nisem storil. —

Nauk: Krivec obtožuje se sam. Ta basen nam je v misel hodila, ko smo prebirali „Narodova“ javkanja in natolcovanja zarad vspeha volitve v Brežicah. „Klerikalci“ so krivi, da je narodni kandidat propal; gg. župnika Ramor in Pajek sta kriva, ker sta glasovala za Žnidržiča in seboj potegnila toliko in toliko volilcev; ko bi ti ne bili tako glasovali, bila bi zmaga naša — torej so edino le „klerikalci“ propada krivi; — tako gre v enomer po vseh številkah demokratičnega lista. — Gospodje, vaša nevolja je smešna, še bolj pa neopravičena. Smešno je od vas, ki ste lani pri volitvi v državni zbor le po kompromisu z nemčurji Vošnjaka v državni zbor spravili, da se zdaj hudujete nad tem, ker so nekteri volilci naše stranke glasovali za Žnidržiča. Roka roko vmije, bi morali reči; lani so nemčurji nam liberalcem pomagali, da smo Vošnjaka v drž. zbor potisnoli, zdaj se je pa spodobilo, da mi nemčurjem pomagamo ter Znidržiča volimo. To so nemčurji v raznih dopisih v „Tagesp.“ tudi naravnoč od Vošnjakovcev zahtevali in pričakovali; ti nehvaležneži se pa zdaj še jezijo, da so vsaj nekteri konservativni Slovenci nemčurjem poyrnoli, kar so jim liberalni Slovenci dolžni bili! — Pa pustimo to; naj gledajo liberalni Slovenci sami, kako da se z nemškutarji zopet sprijaznijo.

Kdo je kriv volitvenega vspeha v Brežicah? Kot prijatelji pol. svobode smo volilcem svoje stranke na prosto voljo dali, dá volijo, če hočejo, narodnega ponudnika, kar je bilo v sedanjih razmerah najmodrejše, dasi dopisnik „Nar.“ z Brežic o takem političnem taktu ni pojma nima, ker pravi, da je bil to „bedast“ nasvèt. Prav „bedasti“ ste le vi, ki postavljate liberalne kandidate ne vprašajé za to, ali so tudi konservativnim Slovencem všeč ali ne, potem pa tirjate od nas, da vas slepo slušamo in na vašo komando volimo, kogar vi hočete. Spodobilo bi se, da se z nami zastran kandidata vsaj pogovorite. Da bi pa za vami le rep bili in vse storili, kar vi hočete, to je presmešno!

Vaša jeza je pa tudi neopravičena, ker izvira iz gole zaslepljenosti. Ko bi vas divja strast ne slepila, spoznali bi, da pri nas kandidata ne priporoča, ako ga „Narodovci“ postavijo. Poštenim volilcem se gnjusi liberalna svojat, ki je lani ob volitvi v drž. zbor tako pobalinsko divjala nad volilci naše stranke, da poštenjaki ne morejo pozabiti neotesanosti Vošnjakové poulične garde. To je krivo, da se nekteri poštenjaki ne dajo več za volilne može voliti, da drugi doma ostajejo, nekteri se pa k nemškutarski stranki nagibljejo. Res, da niso nemčurji ob volitvah manj surovi; pa pomislite, da se je naš kmet še le začel zavedati svoje narodnosti, da ga je torej toliko težje držati pri narodnej stranki, ako prihajajo iz te razbrzdani in surovi fantalini, ki delajo kot roparji s poštenimi volilci. Stvar, za katero se s tacimi sredstvi dela, ne more biti poštena. Drug uzrok nezaupanja do „Narodovih“ kandidatov je kriva politika, v ktero je liberalna svojat zabredla. Za nas Slovence ni sreče, ne vesele bodočnosti, kakor le po federalističnem skladu Avstrije, da imamo vsi Slovenci eno in to narodno deželno vlado, narodno upravo in šolstvo. Liberalni drž. poslanci so pa pobegnili k našim nasprotnikom, nemškim centralistom, edino le iz liberalnega mrzenja proti federalistom, ki so ob enem tudi konservativni, pravični katoliški cerkvi.

Če toraj „Narod“, ki zagovarja politiko liberalnih drž. poslancev, kandidata postavi, ga ne more nobeden volilec federalistične stranke voliti. To je uzrok, zakaj da nismo mogli g. Lenčeka v Brežicah priporočati; kot privrženec liberalne slov. stranke spada on kakor Žnidržič k ustavaški stranki. Obžalujemo, da so nekteri volilci naše stranke za Žnidržiča glasovali; bolj prav bi bilo, glasovanja se zdržati, ker nismo svojega kandidata imeli. Iz druge strani je pa mnogo uzrokov, ki izgovarjajo naše volilce. G. Žnidržič ni liberalec „Narodovega“ plemena; kdo bi se toraj čudil, da, če sta na izbiro bila dva ustavaka: slovensk in nemškutarsk, konservativni Slovenec rajše voli tistega, ki se mu v verskem oziru manj nevaren zdeva. Tega je kriva svojat, ki v „Narodu“ in „Tedniku“ strup brezverstva, sovraštvo proti kat. cerkvi in duhovenstvu po svetu trosi. Črna osoda žene liberalno svojat naprej po krivi poti, ter si mora svoj pogubni obstanek s tem varovati, da pokončava ljudem vero in udanost do kat. cerkve. Nazaj iz tega pota več ne more, razun če se vsej politiki odreče, česar pa ne more, ker je preveč vladoželjna. Največa škoda, ktero je „Narodova“ svojat naredila, je ta, da je v mnogih krajih po svojih privržencih ljudstvo okužila, verski liberalizem med kmetske ljudi zasejala in tako vse razdvojila. Vzemi ktero koli številko gadnega „Naroda“ v roke, in našel boš v vsakej besno sovraštvo proti cerkvi in duhovenstvu. Nasledek tega je, da se podkopava zaupanje ljudstva proti duhovenstvu, da toraj duhovnik tudi v narodnem oziru manj storiti zamore, premnogim se pa vsled hudih skušenj naravnoč gnjusi delati na narodnem polju, ker za ves trud in za velike stroške druga nemajo, kakor zasramovanje v nesramnih domačih listih, surovo upornost zapeljanih kmetskih in drugih liberalcev, vrh tega še pa kazenskih paragrafov nove „verske“ postave, ki so jo zaslepljeni slovenski politikarji sklepati pomagali.

Tako stojimo. Pri tem prežalostnem stanji še pa „Narodova“ svojat tirja, da mi za njo delamo, in se jezi ter psuje, ker tega nočemo, marveč skušamo zavarovati ljudstvo duševne spačenosti, ki prihaja iz „Narodove“ zalege. Dokler bo trojica: Vošnjak — Zarnik — Jurčič med Slovenci razsajala, ne bo razpora konec, sad razpora bo pa imel — nemčur. Kdo je toraj volk v basni?

Slavnemu politično-gospodarskemu narodnemu društvu pri sv. Lovrencu v slov. goricah!

Slavno društvo blagovolilo mi je izreči svoje priznanje in zahvalo za to, da branim slovenskemu ljudstvu v štajerskem deželnemu zastopu in v državnem zboru nja prave koristi.

Priznanje dobrih in umnih možakov, da se držim prave poti ter se skladam z željami svojih volilcev, mi služi v čast, v tolažbo in spodbudo.

Kreposti in prelepe zmožnosti slovenskega naroda, potrpežljivost, s ktero prenaša svojo trdo osodo ter vzdihuje po rešenju, so me vedno z visokim spoštovanjem navdajale ter rodile v meni ono udanost, ktero bom slovenskemu narodu do konca svojega življenja ohranil.

Vsaktero ljudstvo se le v svojem jeziku omikati, le v narodni omiki napredovati zamore. Tuj jezik ne bo nikdar in pri nijednem ljudstvu tega opravil. Zatorej sem se vedno poganjal za to, da zadobi vaš lepi, narodni jezik veljavo v šoli in uradu.

Brez vere nijeden narod obstati ne more. Kder ni vere, ni pravičnosti, zabredejo vladarji in podložniki v nerednost in homatije. Zatorej je pa poglavitna dolžnost poštenega narodovega zastopnika, da spoštuje in brani pravice in svobodo katoliške cerkve, šoli pa potrebno lastnost, da veje v njej krščanstva blažilni duh.

Isto tako sem po svoji dolžnosti vedno glas povzdigoval za to, da vlada povsod pravični red in poštenost, pravica in postavnost; da se ustavlja spačenost, da se vsa uprava v srenjah kakor v okrajih bolj priprosto in ceneje vrši, da je imetek in življenje v varnem zavetju.

V zvrševanju teh dolžnosti me bodo častiti volilci vselej delavnega našli.

Slavnemu društvu izreka za častno izjavo prisrčno hvalo in pozdrav **M. Herman.**

V Gradci dné 30. avg. 1874.

Cerkvene zadeve.

Na Dunaju se snuje „prva avstrijska katoliška šolska družba“, ktera ima lep namen: ustanovljati kat. šole, podperati sploh versko šolo na vse strani. Izdavala bo tudi šolsk list, kterega se bodo udeležili najvrliši pisatelji.

Pruski katoličani trpijo hudo preganjanje od strani svojih lutrovskih in liberalnih sodržavljanov. Ošabneži imenujejo to: „kulturkampf“, to je: vojskovanje za omiko! Strašna omika to! Na Badenskem je prepovedano nove mešnike blagoslavljati in na fare razpostavljati. Zaporedoma zatirujejo katoliške društva, zapirajo cerkve, samostane in farovže, izganjajo ali pa v ječo zapirajo fajmoštre in kaplane. Prav turško nasilstvo, kteremu se pa vrli škofi in duhovniki ne dajo splašiti.

Prav ostudna in za liberalce sramotna je sledeča dogodba. Pri neki župniji so fajmoštra zaprli, kaplana pa pregnali. Ker pa je ta skrivaj nazaj prihajal službo božjo opravljat in sv. zakramente delit, so poslali žandarje. Kaplan je ravno iz cerkve stopil s sv. Rešnim Telesom, katero je namenil nesti na smrt bolenemu človeku. Veliko ljudstva je po trgu in ulicah klečalo. Ali zdaj stopi žandar pred kaplana in mu ustavi pot. Duhoven prosi, naj mu dovoli par minut, da bo-